

V Bruseli 18. novembra 2020
(OR. en)

12848/20

COHOM 85
COPS 396
CFSP/PESC 987
RELEX 884
CONUN 206
COSCE 12
DEVGEN 168
FREMP 119
JAI 976

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024
	– závery Rady
	– Akčný plán EÚ

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o akčnom pláne EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024 a pripojený akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024, ktoré Rada odsúhlasila 17. novembra 2020 písomným postupom podľa článku 12 ods. 1 prvého pododseku rokovacieho poriadku Rady.

Závery Rady
o akčnom pláne EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024

1. Dnes sú ľudské práva a demokracia ohrozené a spochybňované. Rada v tejto súvislosti prijíma akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024 uvedený v prílohe. Rada víta spoločné oznámenie „Akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024“ a berie na vedomie spoločný návrh odporúčania Rady Európskej Rade k prijatiu rozhodnutia, ktorým sa určujú strategické ciele Únie, ktoré sa majú plniť prostredníctvom akčného plánu EÚ pre ľudské práva a demokraciu v období rokov 2020 – 2024, ktorý 25. marca 2020 predložil vysoký predstaviteľ Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a Európska komisia.
2. Rada v tomto akčnom pláne opätovne potvrdzuje pevné odhodlanie Európskej únie ďalej rozvíjať univerzálne hodnoty pre všetkých. Úcta k ľudskej dôstojnosti, slobode, demokracii, rovnosti, právnemu štátu a rešpektovaniu ľudských práv bude aj naďalej základom všetkých aspektov vnútorných a vonkajších politík Európskej únie.
3. Globálna situácia v oblasti ľudských práv a demokracie je zmiešaná. Aj keď došlo k značnému pokroku, pozornosť treba venovať otázke potláčania univerzálnosti a nedeliteľnosti ľudských práv, uzatváraniu priestoru občianskej spoločnosti a zhoršeniu situácie, pokiaľ ide o demokraciu. Vznikajú aj nové príležitosti a riziká, najmä v súvislosti s technologickým vývojom a globálnymi environmentálnymi výzvami.

4. Mimoriadnou skúškou uplatňovania ľudských práv a rešpektovania demokratických hodnôt sú krízové situácie. Prebiehajúca pandémia COVID-19 a jej sociálno-ekonomické dôsledky majú čoraz nepriaznivejší vplyv na všetky ľudské práva, demokraciu a právny štát, prehlbujú už existujúce nerovnosti a zvyšujú tlak na osoby v zraniteľných situáciách. Investovanie do ľudských práv, demokracie a právneho štátu je nevyhnutné na dosiahnutie spravodlivejších, ekologickejších, odolnejších a inkluzívnejších spoločností. Rada zdôrazňuje, že ľudské práva, demokracia a právny štát, ako aj prístup zohľadňujúci rodové aspekty zostanú ústrednými prvkami reakcie EÚ na pandémiu COVID-19 a obnovy po nej. EÚ sa zaväzuje, že zabezpečí, že pri jej riešení budeme rešpektovať dôstojnosť a ľudské práva všetkých ľudí bez akejkoľvek diskriminácie. Na nikoho by sa nemalo zabudnúť, žiadne ľudské právo by sa nemalo ignorovať.
5. Nový akčný plán pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024 stanovuje ambície a priority EÚ pre konkrétne opatrenia v oblasti vonkajších vzťahov na nasledujúcich päť rokov.
6. EÚ a jej členské štáty využijú celú škálu nástrojov vo všetkých oblastiach vonkajšej činnosti na sústredenie a ďalšie posilnenie celosvetovej vedúcej pozície EÚ na nasledujúce všeobecné priority: ochrana a posilňovanie postavenia jednotlivcov; budovanie odolných, inkluzívnych a demokratických spoločností; podporovanie globálneho systému pre ľudské práva a demokraciu; využívanie príležitostí a riešenie výziev, ktoré prinášajú nové technológie; plnenie cieľov prostredníctvom spolupráce. EÚ a jej členské štáty budú presadzovať plné uplatňovanie ľudských práv žien a dievčat, rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien a dievčat ako prioritu vo všetkých oblastiach činnosti. Nezávislá občianska spoločnosť, umožnenie priestoru priaznivého pre občiansku spoločnosť a podpora a ochrana obhajcov ľudských práv sú základnými prvkami na dosiahnutie týchto priorít.

7. Účinné vykonávanie akčného plánu si vyžaduje náležitú koordináciu činností všetkých aktérov a zainteresovaných strán. Rada v tejto súvislosti víta skutočnosť, že vysoký predstaviteľ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku sa ujal vedenia v presadzovaní konzistentného a jednotného vykonávania politiky EÚ v oblasti ľudských práv a demokracie. Rada uznáva dôležitú prácu osobitného zástupcu EÚ pre ľudské práva a víta jeho ústrednú úlohu pri usmerňovaní vykonávania akčného plánu na roky 2020 – 2024.
 8. Delegácie a úrady EÚ spolu s veľvyslanectvami členských štátov budú v popredí pri dosahovaní cieľov akčného plánu. EÚ bude úzko spolupracovať s ostatnými krajinami, medzinárodnými a regionálnymi organizáciami. Dôležitými partnermi budú organizácie občianskej spoločnosti, s ktorými sa budú uskutočňovať konzultácie počas celého obdobia vykonávania akčného plánu. Rada zabezpečí účinné následné opatrenia a bude pravidelne monitorovať pokrok. Rada vyzýva všetkých partnerov, aby spojili sily s cieľom prispieť k úspechu tohto akčného plánu a presadzovali ľudské práva a demokraciu na celom svete.
-

AKČNÝ PLÁN EÚ PRE ĽUDSKÉ PRÁVA A DEMOKRACIU NA ROKY 2020 – 2024

V akčnom pláne EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024 sa vytyčuje úroveň ambícií a vymedzujú priority EÚ a jej členských štátov v tejto oblasti vo vzťahoch so všetkými tretími krajinami. Ľudské práva a demokracia sa budú jednotne a súdržne presadzovať vo všetkých oblastiach vonkajšej činnosti EÚ (napr. v oblastiach obchodu, životného prostredia, rozvoja, boja proti terorizmu). Naďalej je veľmi dôležité zabezpečovať súdržnosť vnútorných a vonkajších politík EÚ. Pandémia COVID-19 ilustruje význam multilateralizmu, globálnej spolupráce a solidarity. Dodržiavanie ľudských práv, demokracie a právneho štátu, ako aj rodovo responzívneho prístupu musí zostať ústredným prvkom reakcie na pandémiu a podpory globálneho oživenia. Akčný plán prispeje k vykonávaniu Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a ciele udržateľného rozvoja.

Účinné vykonávanie akčného plánu si vyžaduje **koordinovanú činnosť** EÚ a členských štátov za súčasného rešpektovania odlišných inštitucionálnych funkcií a právomocí: vysoký predstaviteľ/podpredseda Komisie (VP/PK), ktorému pomáha Európska služba pre vonkajšiu činnosť, Európska komisia, Rada a členské štáty. Osobitný zástupca EÚ pre ľudské práva (OZEÚ) bude aj naďalej kľúčovým politickým aktérom a bude zohrávať ústrednú úlohu pri usmerňovaní vykonávania akčného plánu s cieľom dosiahnuť udržateľný pokrok. Pri podporovaní presadzovania ľudských práv a demokracie má osobitnú úlohu a význam Európsky parlament.

V akčnom pláne sa vymedzujú hlavné priority a ciele, ktoré sa budú transponovať a vykonávať počas najbližších piatich rokov na všetkých úrovniach: na úrovni krajín, regionálnej a multilaterálnej úrovni. Z operačného hľadiska sa **päť oblastí činnosti** bude vykonávať priamo v partnerských krajinách. Bude sa uplatňovať prístup spočívajúci v začleňovaní hľadiska rodovej rovnosti s cieľom zabezpečiť, aby všetky opatrenia tohto akčného plánu boli rodovo responzívne.

Vedúcu úlohu pri tomto vykonávaní budú zohrávať **delegácie a úrady EÚ**, ktorých je vo svete viac ako 140, a **veľvyslanectvá členských štátov**, pričom priority a ciele budú prispôsobovať miestnym podmienkam a o dosiahnutých výsledkoch budú informovať. Na základe rámca vytýčeného v akčnom pláne budú delegácie EÚ spolupracovať s členskými štátmi na vymedzovaní konkrétnych priorít na päťročné obdobie v krajinách, v ktorých pôsobia; ich činnosť sa bude podporovať zo **spoľahlivých finančných a politických zdrojov**. K dosiahnutiu týchto cieľov budú prispievať programy a projekty vykonávané na národnej, regionálnej a celosvetovej úrovni, ako aj misie a operácie v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP).

Dosiahnutie týchto cieľov si bude vyžadovať systematické a koordinované využívanie **celej škály nástrojov**, ktorými EÚ disponuje. Patria medzi ne:

- **politické dialógy, dialógy o ľudských právach a odvetvové politické dialógy** s tretími krajinami a regionálnymi organizáciami;
- **stratégie** v oblasti ľudských práv a demokracie pre jednotlivé krajiny;
- **závery Rady**;
- konzultačné a monitorovacie misie zamerané na vykonávanie **všeobecného systému preferencií (VSP) EÚ**;
- tematické a geografické programy v rámci **viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027**, najmä nový Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (osobitné dojednania týkajúce sa projektov a programov budú závisieť od kontextu);
- aktivity na **multilaterálnych a regionálnych fórach o ľudských právach**: tematické a geografické rezolúcie z iniciatívy EÚ, ktoré sú venované riešeniu celého radu otázok o ľudských právach, podporovanie iných relevantných rezolúcií, vyhlásenia a intervencie EÚ, účasť na interaktívnych dialógoch, verejných diskusiách a brífingoch, podujatia na podporu ľudských práv a demokracie;

- **verejné obhajovanie** ľudských práv a demokracie: aktivity v oblasti **verejnej diplomacie a strategickej komunikácie**, kampane na zvyšovanie informovanosti, verejné vyhlásenia a demarše odsudzujúce porušovanie ľudských práv a zneužívanie v tejto oblasti a uznanie opatrení, ktoré sa prijímajú na podporu a ochranu ľudských práv;
- **presadzovanie** ratifikácie a vykonávania kľúčových medzinárodných zmlúv v oblasti ľudských práv vrátane základných dohôd o pracovných právach, hlavných nástrojov medzinárodného humanitárneho práva, ako aj príslušných regionálnych nástrojov v oblasti ľudských práv;
- sledovanie **súdnych procesov** s obhajcami ľudských práv a priama podpora obhajcov ľudských práv;
- **13 usmernení EÚ v oblasti ľudských práv**¹ – prostriedky a nástroje, ktoré majú k dispozícii delegácie EÚ a veľvyslanectvá členských štátov na účely presadzovania politik EÚ v oblasti ľudských práv;
- **volebné misie** a prijímanie následných opatrení;
- pravidelný **dialóg** s občianskou spoločnosťou, obhajcami ľudských práv, vnútroštátnymi inštitúciami pre ľudské práva, podnikateľským sektorom a inými príslušnými zainteresovanými stranami;
- spolupráca s **multilaterálnymi inštitúciami pre ľudské práva a orgánmi monitorujúcimi zmluvy Organizácie Spojených národov (OSN) v oblasti ľudských práv a osobitné postupy**;
- **reštriktívne** opatrenia;
- **cielené školenia** pre zamestnancov EÚ v delegáciách.

¹ https://eeas.europa.eu/generic-warning-system-taxonomy/404_en/8441/Human%20Rights%20Guidelines.

1. OCHRANA A POSILNENIE POSTAVENIA JEDNOTLIVCOV

Chrániť a posilniť postavenie jednotlivcov znamená zabezpečiť, aby mohol každý naplno požívať občianske, politické, ako aj hospodárske, sociálne a kultúrne práva. Posilnenie postavenia všetkých ľudí (zásada „na nikoho nezabudnúť“) spočíva v tom, že sa každému umožní, aby mohol naplno využívať svoj potenciál ako rovnocenný a aktívny člen spoločnosti. Rešpektovanie ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a dodržiavanie ľudských práv sú základným kameňom spoločenskej súdržnosti, solidarity a dôvery medzi štátom a občanmi, ako aj medzi občanmi. EÚ a jej členské štáty budú presadzovať plné uplatňovanie ľudských práv žien a dievčat, rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien a dievčat ako prioritu vo všetkých oblastiach činnosti.

1.1 Ochraňovanie ľudí a odstraňovanie nerovností, diskriminácie a vylúčenia

- a. Pracovať na tom, aby sa všade vo svete zrušil trest smrti. Trvať na tom, aby sa v krajinách, kde ešte stále existuje trest smrti, dodržiavali minimálne normy, a pracovať na zavedení moratória na popravy, čo je prvý krok k zrušeniu trestu smrti.
- b. Snažiť sa o globálne odstránenie mučenia a krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania prostredníctvom prevencie, zákazu, vyvodzovania zodpovednosti a nápravy pre obeť, a to aj prostredníctvom podporovania Globálnej aliancie za obchod bez mučenia. Podporovať nezávislé monitorovanie väzníc a iných miest, na ktorých sa nachádzajú osoby pozbavené osobnej slobody.

- c. Podporovať a ochraňovať obhajcov ľudských práv a ich právnych zástupcov a zohľadniť dosah ich práce na ich rodiny. Zabezpečiť poskytnutie pomoci prostredníctvom mechanizmov EÚ na ochranu obhajcov ľudských práv. Zohľadniť osobitné riziko, ktorému čelia niektorí obhajcovia ľudských práv vrátane obhajkyň ľudských práv a obhajcov ľudských práv v oblasti životného prostredia. Pracovať na zabezpečení pozitívneho uznania dôležitej úlohy obhajcov ľudských práv na všetkých úrovniach, a to aj vyjadrením verejnej podpory ich práci. Zabezpečiť viditeľnosť, podporné činnosti a upozorňovať na jednotlivé prípady, ktoré sa týkajú okrem iného legitímnych práv k držbe pôdy, pracovných práv, prírodných zdrojov, environmentálnych otázok, slobody pokojného zhromažďovania a združovania, práv pôvodného obyvateľstva, ako sa uvádzajú v Deklarácii OSN o právach pôvodného obyvateľstva, zmeny klímy, ako aj na prípady zneužívania práv zo strany podnikov.
- d. Zintenzívniť úsilie o zabezpečenie ochrany civilného obyvateľstva v ozbrojených konfliktoch vrátane civilnej a humanitárnej infraštruktúry a pracovať na vykonávaní a ďalšom rozširovaní medzinárodného humanitárneho práva, okrem iného prostredníctvom spolupráce s regionálnymi a vnútroštátnymi aktérmi.
- e. Zintenzívniť opatrenia na boj proti všetkým formám diskriminácie z akéhokoľvek dôvodu s osobitným dôrazom na viacnásobné a prelínajúce sa formy diskriminácie vrátane diskriminácie na základe pohlavia, rasy, farby pleti, etnického alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, jazyka, náboženstva alebo viery, politického alebo iného zmýšľania, majetku, narodenia, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie a rodovej identity.
- f. Vyzvať všetky štáty, aby rešpektovali, chránili a dodržiavali ľudské práva osôb patriacich k menšinám vrátane národnostných, etnických, náboženských a jazykových menšín v súlade s platnými medzinárodnými normami a štandardmi.
- g. Podporovať výmenu najlepších postupov a získaných poznatkov s partnerskými krajinami, pokiaľ ide o stratégie a politiky zamerané na boj proti rasizmu, rasovej diskriminácii, xenofóbii a súvisiacej netolerancii.
- h. Zintenzívniť opatrenia na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, neznášanlivosti, násilia a prenasledovania voči ľuďom na základe uplatňovania slobody myslenia, svedomia a náboženského vyznania alebo viery a boj proti nim.

- i. Zintenzívniť opatrenia na dosiahnutie rodovej rovnosti a zabezpečiť úplné uznanie a rovnaké a plné uplatňovanie všetkých ľudských práv zo strany všetkých žien a dievčat a posilnenie ich postavenia bez akejkoľvek formy diskriminácie vrátane viacerých a vzájomne sa prelínajúcich foriem diskriminácie za súčasného uplatňovania rodovo responzívneho prístupu, čím sa prispeje k vykonávaniu všetkých akčných plánov EÚ pre rodovú rovnosť, ktoré schválila Rada.
- j. Zasadzovať sa o to, aby sa odstránili všetky formy sexuálneho a rodovo motivovaného násillia, aby sa mu predchádzalo a aby sa zabezpečila ochrana pred takýmto násillím. Patria sem okrem iného aj sociálne normy a škodlivé praktiky, ako je mrzačenie ženských pohlavných orgánov, vraždenie novonarodených dievčat, detské, skoré a nútené manželstvo a diskriminácia. Spolupracovať s kľúčovými medzinárodnými aktérmi, ako je Rada Európy, s cieľom zabezpečiť všeobecné dodržiavanie povinností predchádzať násilliu páchanému na ženách a dievčatách a riešiť ho, ktoré vyplývajú z medzinárodných nástrojov. V Istanbulskom dohovore Rady Európy, ktorý ratifikovalo 21 členských štátov EÚ, sa vymedzuje súbor noriem na predchádzanie násilliu, ochranu obetí a zabezpečenie vyodenia zodpovednosti páchateľov, život bez násillia pre všetky ženy a dievčatá. Viest' akčnú koalíciu proti rodovo motivovanému násilliu v rámci Fóra pre rovnosť generácií.
- k. Pracovať na presadzovaní, ochrane a naplňaní všetkých ľudských práv a úplnom a účinnom vykonávaní Pekinskej akčnej platformy a akčného programu Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji² a výsledkov konferencií venovaných ich preskúmaniu a v tejto súvislosti naďalej podporovať sexuálne a reprodukčné zdravie a práva³. Naďalej opätovne potvrdzovať odhodlanie presadzovať, chrániť a uplatňovať právo každého jednotlivca na úplnú kontrolu nad otázkami súvisiacimi s jeho sexualitou a sexuálnym a reprodukčným zdravím a slobodné a zodpovedné rozhodovanie sa v týchto otázkach bez diskriminácie, nátlaku a násillia. Naďalej zdôrazňovať potrebu zabezpečiť všeobecný prístup ku kvalitným a dostupným komplexným informáciám o sexuálnom a reprodukčnom zdraví, vzdelávaní v tejto oblasti vrátane komplexnej sexuálnej výchovy a zdravotnej starostlivosti.

² https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.177_20.pdf.

³ https://www.consilium.europa.eu/media/24004/european-consensus-on-development-2-june-2017-clean_final.pdf.

- l. Posilniť opatrenia zamerané na predchádzanie všetkým formám diskriminácie lesbí, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (LGBTI) vrátane homofóbneho násillia a nenávistných prejavov voči osobám LGBTI komunity, ich odsudzovanie a boj proti nim. Aktívne odsudzovať diskriminačné zákony, politiky a postupy vrátane kriminalizácie dobrovoľných sexuálnych vzťahov medzi osobami rovnakého pohlavia a bojovať proti nim.
- m. Ďalej obhajovať rešpektovanie, ochranu a dodržiavanie práv dieťaťa. Podporovať a vykonávať preventívne aj reaktívne opatrenia v rámci boja proti všetkým formám násillia páchaného na deťoch. Pomáhať partnerským krajinám pri budovaní a posilňovaní systémov na ochranu detí. Podporovať rozvoj kvalitnej náhradnej starostlivosti a prechod od ústavnej starostlivosti ku kvalitnej rodinnej a komunitnej starostlivosti o deti, ktoré sú bez rodičovskej starostlivosti.
- n. Zasadzovať sa za to, aby seniori mohli požívať všetky ľudské práva za každých okolností, ako aj za zabezpečenie primeraných a udržateľných riešení ich potrieb.
- o. Presadzovať prístup založený na ľudských právach, ktorý sa sústreďí na osoby v zraniteľných situáciách vrátane migrantov, utečencov, žiadateľov o azyl, vnútorne vysídlených osôb a osôb bez štátnej príslušnosti v súlade s medzinárodnými záväzkami v oblasti ľudských práv podľa medzinárodného práva a noriem a prostredníctvom existujúcich politických a legislatívnych rámcov. Posilňovať schopnosť štátov, občianskej spoločnosti a partnerov OSN uplatňovať tento prístup a podporovať opatrenia na zlepšenie integrácie, sociálnej súdržnosti a prístupu ku kvalitným službám, a to pri plnom rešpektovaní vnútroštátnych právomocí a právomocí EÚ.
- p. Podporovať opatrenia zamerané na odstránenie vysokého rizika a závažného vplyvu zmeny klímy, zhoršovania životného prostredia a straty biodiverzity, ako sú právo na život, zdravie, bezpečnú pitnú vodu a sanitáciu, potraviny, primerané bývanie a životnú úroveň, a to aj pre ľudí vysídlených v dôsledku zmeny klímy.

1.2 Posilnenie postavenia ľudí

- a. Vytvoriť podmienky na posilnenie postavenia žien a dievčat a na zabezpečenie ich plnej, účinnej a zmysluplnej účasti a rovnakého zastúpenia vo všetkých sférach života vrátane odstránenia rodových stereotypov a riešenia štrukturálnych nerovností, ako je napríklad digitálna rodová priepasť. Všetky opatrenia tohto akčného plánu vrátane opatrení zameraných na zlepšenie integrácie, sociálnej súdržnosti a prístupu ku kvalitným službám sú rodovo responzívne.
- b. Podporovať štátne orgány, aby všetkým ľuďom zaručili právnu identitu, a predovšetkým zabezpečili všeobecný zápis narodenia.
- c. Presadzovať, podporovať a zabezpečiť zmysluplné zapájanie detí a mládeže do rozhodnutí, ktoré sa ich dotýkajú, a ich aktívnu účasť na nich, na všetkých úrovniach, a to aj pokiaľ ide o tvorbu a vykonávanie politik EÚ.
- d. Zasadzovať sa za to, aby tretie krajiny ratifikovali a vykonávali Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Pomáhať pri predchádzaní prekážkam súvisiacich s postojmi, inštitucionálnym a environmentálnym prekážkam, ako aj pri ich odstraňovaní. Zabezpečiť prístup k infraštruktúre, doprave a informačným a komunikačným technológiám (IKT) a zaistiť inkluzívne služby, ako je kvalitné vzdelávanie vrátane dištančného vzdelávania a zdravotná starostlivosť, spravodlivosť a zamestnanosť.
- e. Podporovať pôvodné obyvateľstvo tak, že sa bude presadzovať jeho zapájanie do príslušných procesov súvisiacich s ľudskými právami a rozvojom a že sa bude dodržiavať zásada slobodného, predchádzajúceho a informovaného súhlasu v prípade každého rozhodnutia, ktoré sa tohto obyvateľstva týka.

1.3 Presadzovanie základných slobôd a posilnenie občianskeho a politického priestoru

- a. Podnecovať uznanie a podporu kľúčovej úlohy, ktorú zohráva občianska spoločnosť pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja a pri presadzovaní ľudských práv.
- b. Podporovať bezpečné a priaznivé prostredie, v ktorom môže občianska spoločnosť ako taká fungovať, vrátane dlhodobej strategickej a flexibilnej podpory budovania kapacít občianskej spoločnosti a jej zmysluplné zapájanie na národnej, regionálnej a celosvetovej úrovni. Odsudzovať právne predpisy, ktorými sa neprimerane obmedzuje práca obhajcov ľudských práv, novinárov, pracovníkov médií a občianskej spoločnosti, a prijímať vhodné opatrenia proti týmto právnym predpisom vrátane svojvoľných postupov alebo obmedzení, najmä pokiaľ ide o financovanie zo zahraničia.
- c. Vyvinúť nástroje na odhaľovanie prvých náznakov uzatvárania občianskeho priestoru a úpadku demokracie vrátane využívania digitálnych technológií a protiteroristických opatrení, ako aj neprimeraných opatrení uložených v rámci výnimočného stavu a na reagovanie na ne. Stavieť na najlepších postupoch a podporovať úsilie o prevenciu a boj proti zatváraniu tohto priestoru a úpadku demokracie a vyvíjať nástroje na monitorovanie a predvídanie výziev alebo príležitostí pre občiansky a demokratický priestor.
- d. Chrániť a podporovať slobodu prejavu, slobodu a pluralitu médií, online aj offline, ako aj prístup k informáciám. Prijímať opatrenia na boj proti dezinformáciám vrátane zvyšovania povedomia verejnosti a podnecovania verejnej diskusie o opatreniach na boj proti dezinformáciám.
- e. Prispievať k bezpečnosti a ochrane novinárov a pracovníkov médií, a to aj prácou na zabezpečení priaznivého prostredia pre slobodu prejavu a odsúdením útokov a iných foriem obťažovania a zastrašovania online aj offline, a zaoberať sa osobitnými hrozbami, ktorým čelia novinárky. Zabezpečiť, aby sa obťažovaným, zastrašovaným alebo ohrozovaným osobám poskytla pomoc prostredníctvom mechanizmov EÚ na ochranu obhajcov ľudských práv. Podporovať mediálne iniciatívy a apelovať na štátne orgány, aby predchádzali takémuto násiliu, odsúdili ho a prijali účinné opatrenia, ktorými sa skoncuje s beztrietnosťou.

- f. Predchádzať porušovaniu slobody pokojného zhromažďovania a združovania a prijať proti nemu opatrenia, a to aj vtedy, keď sa to týka organizácií občianskej spoločnosti, ako aj pracovníkov a zamestnávateľov.
- g. Podporovať inkluzívny dialóg a mierové riešenie politických kríz a masových protestov v súlade s normami v oblasti ľudských práv. Budovať kapacitu občianskej spoločnosti a politických aktérov, aby reagovali na sťažnosti vyjadrené spontánnymi občianskymi hnutiami v súlade s normami v oblasti ľudských práv. Odsudzovať zastrašovanie pokojných demonštrantov, vyhrážky a násilie voči nim.
- h. Presadzovať a podporovať právo všetkých jednotlivcov na náboženské vyznanie, právo veriť alebo byť neveriaci. Chrániť práva jednotlivcov prejavovať, meniť alebo zanechať svoje náboženské vyznanie alebo vieru bez strachu z násilia, prenasledovania alebo diskriminácie. Odsudzovať neprimerané obmedzovanie slobody myslenia, svedomia a náboženského vyznania a prijať proti nemu primerané opatrenia.
- i. Podporovať medzináboženský dialóg a nadviazať kontakt s náboženskými aktérmi a aktérmi konajúcimi na základe viery a posúdiť, akým spôsobom sa môžu zapojiť do ochrany a presadzovania ľudských práv, plnenia cieľov udržateľného rozvoja a nastolovania mieru, predchádzania konfliktom, zmieru a mediácie, a nájsť synergie s prebiehajúcimi iniciatívami OSN.
- j. Podporovať opatrenia zacielené na ochranu akademickej slobody a autonómie vzdelávacích inštitúcií, ako aj ich kapacity poskytovať online vzdelávanie a dištančné vzdelávanie. Podporovať vykonávanie vzdelávania v oblasti ľudských práv na základe Svetového programu vzdelávania v oblasti ľudských práv.

1.4 Posilnenie hospodárskych, sociálnych, kultúrnych a pracovných práv

- a. Posilniť prepojenie medzi ľudskými právami a životným prostredím vrátane zmeny klímy v rámci vonkajšej činnosti EÚ. Podporovať činnosti, ktoré sú zacielené na zvyšovanie informovanosti o tom, ako zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia zasahujú do ľudských práv.
- b. Účinne začleniť hospodárske, sociálne, kultúrne a pracovné práva do dialógov o ľudských právach, ktoré EÚ vedie s partnerskými krajinami, a zároveň zabezpečiť synergie s ostatnými konzultáciami a pozorovateľskými misiami VSP+/EBA.
- c. Presadzovať politiku nulovej tolerancie v oblasti detskej práce a odstránenie nútenej práce. Podporovať partnerstvá na všetkých úrovniach, pracovné práva v obchodných vzťahoch EÚ, presadzovanie náležitej starostlivosti v svetových dodávateľských reťazcoch a úsilie o podporu ratifikácie protokolu MOP o nútenej práci.
- d. Podporovať úlohu orgánov verejnej moci pri prijímaní a zabezpečovaní dodržiavania právnych predpisov na ochranu životného prostredia, ktoré sú zamerané na zaistenie bezpečného, čistého, zdravého a udržateľného životného prostredia, a to aj tak, že sa bude presadzovať dobrá správa vecí verejných a komunitné riadenie prírodných zdrojov a zásady právneho štátu, prístup k informáciám, inkluzívna účasť verejnosti na rozhodovacom procese a prístup k spravodlivosti v otázkach životného prostredia a klímy.
- e. Pomáhať štátnym orgánom pri tvorbe a vykonávaní takých zákonov, iných právnych predpisov a politík a programov týkajúcich sa vody, potravín, pôdy, prírodných zdrojov, bývania a majetku, ktorými sa podporujú ľudské práva.
- f. Podporovať univerzálny prístup k bezpečnej cenovo dostupnej pitnej vode v dostatočnom množstve, sanitácii a hygiene a zdôrazňovať rozmer ľudských práv v týchto oblastiach.
- g. Obmedziť nerovnosti bojom proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu a podporou nediskriminačného prístupu k sociálnym službám vrátane kvalitných a cenovo dostupných zdravotníckych služieb a inkluzívneho a spravodlivého kvalitného vzdelávania vrátane dištančného vzdelávania. Budovať kapacity lekárov s cieľom reagovať na osobitné potreby starostlivosti všetkých osôb v zraniteľných situáciách, a to bez výnimky akéhokoľvek druhu.

- h. Podporovať zdravie a rovnaký prístup k službám preventívnej zdravotnej starostlivosti a právo každého človeka na najvyššiu dosiahnuteľnú úroveň zdravia, a to najmä v časoch krízy s osobitným dôrazom na osoby, ktoré sú obeťami diskriminácie a marginalizácie.
- i. Podporovať dôstojnú prácu a takú budúcnosť práce, v ktorej bude práca sústredená na človeka, a to prostredníctvom aktualizovaného prístupu EÚ, ktorým sa zaistí dodržiavanie základných zásad a práv pri práci, právo na bezpečné a zdravé pracovné podmienky pre všetkých a svet práce bez násilia a obťažovania. Podporovať sociálny dialóg, ako aj ratifikáciu a účinné vykonávanie príslušných dohovorov a protokolov MOP. Posilniť zodpovedné riadenie v svetových dodávateľských reťazcoch a prístup k sociálnej ochrane.
- j. Zlepšovať pracovné podmienky migrujúcich pracovníkov vrátane odstránenia všetkých foriem nútenej práce a vykorisťovania. Podporovať migrujúcich pracovníkov v tretích krajinách, najmä ženy a ich komunity, aby mohli brániť svoje práva, oznamovať porušovanie týchto práv, domáhať sa spravodlivosti a organizovať sa na účely presadzovania svojich záujmov.
- k. Podporovať rešpektovanie kultúrnych práv, zabezpečovať pritom vyjadrenie rozmanitosti a kultúrnej identity, ako aj podporovať zachovanie kultúrneho dedičstva.

1.5 Podporovanie právneho štátu a spravodlivého výkonu spravodlivosti

- a. Dosahovať pokrok v oblasti právneho štátu, podporovať posilňovanie nezávislého a nestranného súdnictva, postaviť sa proti vonkajšiemu tlaku na sudcov a vnútroštátne súdne systémy a presadzovať právo na spravodlivý proces s cieľom zabezpečiť dodržiavanie ľudských práv pri výkone spravodlivosti.
- b. Podporovať rodovo responzívnu spravodlivosť založenú na právach, prístup k spravodlivosti a právnej pomoci, a to aj prostredníctvom právnej pomoci a digitálnych inovácií, so zameraním na ľudí žijúcich v najzraniteľnejších situáciách.

- c. Podporovať zavádzanie alebo posilňovanie mechanizmov alternatívneho riešenia sporov v súlade s ľudskými právami a týmto spôsobom podporiť restoratívnu spravodlivosť a obmedziť právne, praktické a iné prekážky vo výkone spravodlivosti v prípade obetí porušovania ľudských práv.
- d. Podporovať rozvoj justičných systémov, ktoré zohľadňujú potreby detí a ktoré majú slúžiť všetkým deťom, ktoré prišli do styku so zákonom a sú pozbavené osobnej slobody.
- e. V súlade s medzinárodnými normami podporovať zlepšovanie väzenských podmienok, ako aj lepšie zaobchádzanie s osobami pozbavenými osobnej slobody.

1.6 Odstraňovanie nedostatkov vo vyvodzovaní zodpovednosti, boj proti beztretnosti a podporovanie spravodlivosti v prechodnom období

- a. Vypracovať nový horizontálny globálny sankčný režim EÚ v oblasti ľudských práv s cieľom riešiť závažné porušovanie ľudských práv a zneužívanie v tejto oblasti na celom svete.
- b. Vypracovať komplexné prístupy EÚ, ktorými sa zaistí vyvodzovanie zodpovednosti, najmä pokiaľ ide o zodpovednosť za najzávažnejšie trestné činy a porušovanie ľudských práv a zneužívanie v tejto oblasti, a ktorými sa podporia obeť pri dožadovaní nápravy tak, že sa prepojí vnútroštátne a medzinárodné úsilie a bude sa vychádzať z politik EÚ, ktoré sa napríklad týkajú Medzinárodného trestného súdu, detí v ozbrojených konfliktoch, žien, mieru a bezpečnosti, obetí, ktoré prežili sexuálne a rodovo motivované násilie súvisiace s konfliktmi, spravodlivosti v prechodnom období, boja proti mučeniu a inému zlému zaobchádzaniu.
- c. Podporovať vnútroštátne vykonávanie Rímskeho štatútu a jeho zásady komplementárnosti, najmä posilnením vnútroštátnych systémov trestného súdnictva.
- d. Spolupracovať s medzinárodnými a hybridnými trestnými tribunálmi a s mechanizmami OSN poverenými podporou zhromažďovania, konsolidácie, uchovávaní a analýzy porušení medzinárodného humanitárneho práva a medzinárodného práva v oblasti ľudských práv.
- e. Podporovať vnútroštátne iniciatívy zamerané na boj proti beztretnosti porušovania ľudských práv a zneužívania v tejto oblasti a procesy spravodlivosti v prechodnom období, okrem iného aj posilnením vzťahov s OSN.

- f. Aktívne podporovať opatrenia na predchádzanie nedobrovoľným zmiznutiam a mimosúdny popravám.
- g. Podporovať trvalé politické odhodlanie uplatňovať zodpovednosť za ochranu (R2P) a jej sfunkčnenie prostredníctvom uľahčovania dialógu a angažovanosti v kontexte OSN a uplatňovaním tejto koncepcie ako analytického nástroja v konkrétnych podmienkach jednotlivých krajín. Uprednostňovať včasné opatrenia EÚ na predchádzanie masovým zverstvám.
- h. Podporovať opatrenia na prevenciu a úplné odstránenie obchodovania s ľuďmi, a to aj bojom proti beztrestnosti všetkých zúčastnených páchatel'ov. Podporovať opatrenia na pomoc a ochranu všetkých obetí, najmä žien a detí, v súlade s ich príslušnými potrebami, a to aj prostredníctvom poskytovania psychologickej a psychosociálnej podpory, rodovo responzívneho prístupu a prístupu zohľadňujúceho potreby detí.

2. BUDOVANIE ODOLNÝCH, INKLUZÍVNYCH A DEMOKRATICKÝCH SPOLOČNOSTÍ

Dodržiavanie ľudských práv je základným prvkom odolných, inkluzívnych a demokratických spoločností. Takéto spoločnosti stoja na transparentných a zodpovedných inštitúciách, reprezentatívnych parlamentoch a angažovaných občanoch, pričom zaisťujú bezpečné a priaznivé prostredie, v ktorom občianska spoločnosť a nezávislé médiá môžu nahlas vyjadrovať svoje obavy, ovplyvňovať politiky, monitorovať subjekty s rozhodovacou právomocou a vyvodzovať voči nim zodpovednosť. Ľudské práva a demokracia sú vzájomne prepojené a navzájom sa posilňujú.

2.1 Posilnenie demokratických, zodpovedných a transparentných inštitúcií

- a. V partnerských krajinách podporovať deľbu moci, nezávislosť a nestrannosť súdnictva, účinnosť, kvalitu a zodpovednosť systému súdnictva a ústavné záruky.

- b. Podporovať parlamentné inštitúcie pri zvyšovaní ich schopnosti vykonávať dohľad, legislatívne, reprezentatívne a rozpočtové funkcie, a to aj prostredníctvom partnerských výmen s cieľom zabezpečiť dodržiavanie spravodlivých demokratických postupov a v prípade potreby ich zlepšenie v čase medzi voľbami.
- c. Zlepšiť integritu a inkluzívnu účasť volebných procesov tak, že sa podporia nezávislé domáce volebné pozorovateľské misie a ich regionálne a medzinárodné siete a posilnia sa kapacity orgánov riadenia volieb a orgánov verejnej správy a že sa podporia inkluzívne legislatívne rámce a ich účinné presadzovanie.
- d. Zabezpečiť systematickú nadväznosť na odporúčania volebných pozorovateľských misií EÚ a Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) a využiť na to tak politické nástroje, ako aj nástroje spolupráce. Podporovať spoločný prístup k nadväzujúcim opatreniam v medzinárodnom spoločenstve pozorovateľov, najmä v spolupráci s Africkou úniou (AÚ), Organizáciou amerických štátov (OAS) a OSN.
- e. Posilniť úlohu pozorovania volieb zo strany EÚ v rámci širšej podpory ľudských práv a demokracie zo strany EÚ s cieľom posilniť ďalšie kľúčové ciele zahraničnej politiky EÚ.
- f. Vypracovať a vylepšiť metodiku pozorovania volieb, ktorá má slúžiť na monitorovanie a posúdenie toho, či sa pri využívaní sociálnych médií a iných digitálnych technológií počas volebných kampaní dodržiavajú medzinárodné normy, s cieľom pripraviť sa na narušenie volieb, resp. predísť pokusom o ich narušenie.
- g. Podporovať tvorbu politických rámcov, ktoré pravidlá offline týkajúce sa volieb a demokratických procesov uplatňujú v prostredí online, a pomáhať pri budovaní kapacít na vykonávanie takýchto rámcov. Opierať sa o úsilie, ktoré v tomto smere vyvíja EÚ, vrátane akčného plánu proti dezinformáciám⁴, volebného balíka Komisie⁵, Kódexu postupov proti šíreniu dezinformácií⁶ a pripravovaného akčného plánu pre európsku demokraciu a aktu o digitálnych službách.

⁴ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/action_plan_against_disinformation.pdf.

⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights_en#electionsnetwork.

⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>.

- h. Posilniť opatrenia na podporu demokratických inštitúcií na miestnej úrovni, a to aj podporou decentralizácie a transparentnej, inkluzívnej, participatívnej a zodpovednej miestnej správy.
- i. Poskytnúť všestrannú pomoc v záujme predchádzania korupcii a boja proti nej tak, že sa podporí reforma verejnej správy, účinné protikorupčné stratégie a právne rámce vrátane ochrany oznamovateľov a svedkov, špecializovaných orgánov, parlamentov, nezávislých médií a občianskej spoločnosti, a vypracujú sa protikorupčné usmernenia. Podporovať ratifikáciu a vykonávanie Dohovoru OSN proti korupcii.
- j. Podporovať organizácie občianskej spoločnosti pri monitorovaní účinnej, spravodlivej, transparentnej a zodpovednej mobilizácie domácich zdrojov a prispievaní k nej, ako aj pri zabezpečovaní toho, aby sa daňovou politikou a jej vykonávaním bojovalo proti nerovnosti, nezákonným finančným tokom a stimulovalo sa začleňovanie.
- k. Podporovať iniciatívy týkajúce sa elektronickej správy vecí verejných v záujme toho, aby bol verejný sektor transparentnejší a zodpovednejší a zvýšila sa tak dôvera verejnosti vo vlády.
- l. Podporovať rozvoj výskumu a poznatkov založených na praxi v oblasti ľudských práv a demokracie s cieľom formovať a umožniť účinnejšie opatrenia.

2.2 Podporovanie ústretového, inkluzívneho, participatívneho a reprezentatívneho rozhodovania

- a. Pracovať na rovnocennom, úplnom, účinnom a zmysluplnom zapojení žien a mládeže, v celej rozmanitosti tejto časti spoločnosti, do všetkých oblastí a úrovní verejného života, a to aj presadzovaním ich zaradenia na zvoliteľné miesta na zoznamoch politických strán a budovaním kapacity kandidátov.

- b. Nestranným spôsobom podporovať pluralitné systémy a kapacity politických strán, a to aj prostredníctvom pomoci pri uplatňovaní medzinárodných noriem týkajúcich sa transparentného financovania politických strán, vnútornej demokracie a inkluzívnosti pri výbere kandidátov a držiteľov funkcií. Presadzovať a podporovať prijatie zákonov o voľbách a politických stranách na tieto účely a presadzovať rovnaké podmienky vo volebných procesoch. Podporovať, aby sa vo všetkých politických stranách zavádzali kódexy správania zacielené na predchádzanie volebným podvodom a volebnému násiliu, a rozvíjať kapacitu parlamentov podporovať a chrániť ľudské práva a základné slobody.
- c. Zvýšiť kapacitu politických strán a agentúr dohľadu, najmä v oblastiach zasiahnutých konfliktom a počas prechodných období. Podporovať aliancie politických strán a dialóg viacerých strán o politických otázkach spoločného záujmu.
- d. Posilniť úlohu občianskej spoločnosti v oblasti dohľadu a zodpovednosti tak vo verejnom, ako aj v súkromnom sektore, a presadzovať pritom využívanie online technológií v súlade s normami týkajúcimi sa ľudských práv, zásadami právneho štátu a demokratickými zásadami.
- e. Presadzovať väčšiu transparentnosť demokratických procesov, najmä financovania politických a tematických kampaní zo strany rôznych aktérov.
- f. Podporovať aktívne občianstvo a plnú účasť všetkých osôb bez diskriminácie vo verejnom a politickom živote. Občianske vzdelávanie, a to aj formou dištančného vzdelávania, a činnosti na podporu online mediálnej gramotnosti by sa mali zacieliť najmä na ženy, deti, mládež, osoby so zdravotným postihnutím, osoby patriace k menšinám, pôvodné obyvatelstvo a iné osoby v zraniteľných situáciách.

2.3 Podporovanie nezávislých a pluralitných médií, prístup k informáciám a boj proti dezinformáciám

- a. V súlade s európskymi a medzinárodnými normami podporovať legislatívne iniciatívy posilňujúce prístup k informáciám, slobodu médií, právo na súkromie a právo na ochranu osobných údajov a ich účinné vykonávanie.
- b. Podporovať slobodu a pluralitu médií online aj offline podporou kapacity a udržateľnosti nezávislých médií a podporou prístupu k spoľahlivým informáciám, najmä počas volieb. Podporovať investigatívnu žurnalistiku a občiansku spoločnosť v tom, aby monitorovali, aké výsledky dosahujú vlády pri správe vecí verejných a dodržiavaní záväzkov týkajúcich sa ľudských práv. Bojovať proti pokusom o ovplyvňovanie nezávislých a pluralitných médií a vyvíjanie tlaku na ne.
- c. Podporovať snahu o boj proti dezinformáciám, nenávisťným prejavom a extrémistickému a teroristickému obsahu, čo zahŕňa aj podporovanie online mediálnej gramotnosti a digitálnych zručností pri súčasnom zaručení všetkých základných slobôd. Posilňovať schopnosť organizácií občianskej spoločnosti a nezávislých médií zisťovať, odhaľovať dezinformácie a manipuláciu s informáciami a zvyšovať informovanosť verejnosti o týchto javoch. Podporovať nezávislé a dôveryhodné overovanie faktov a výskum, investigatívne spravodajstvo a žurnalistiku, a to aj na miestnej úrovni. Podporovať iniciatívy občianskej spoločnosti zamerané na podporu spoľahlivých informácií a slobodných médií.
- d. Podporovať zásadu otvoreného, bezpečného, cenovo dostupného, rovnako prístupného a nediskriminačného prístupu na internet pre všetkých. Bojovať proti odpájaniu internetu, najmä v súvislosti s voľbami a porušovaním ľudských práv.

2.4 Posilňovanie ľudských práv a participatívneho prístupu v oblasti predchádzania konfliktom a riešenia kríz

- a. Podporovať zmysluplné začlenenie mladých ľudí, najmä mladých žien, a aktérov konajúcich na základe viery a ich plnú, účinnú a zmysluplnú účasť na všetkých snahách o predchádzanie zverstvám a riešenie konfliktov, budovanie a udržiavanie trvalého mieru.

- b. Budovať kapacity miestnych organizácií občianskej spoločnosti, obhajcov ľudských práv a občianskych hnutí na vykonávanie pravidelného monitorovania a dokumentovania porušovania ľudských práv a zneužívania v tejto oblasti, a to aj v období konfliktov.
- c. Ďalej posilňovať prepojenia medzi ľudskými právami vrátane rodovej rovnosti, bezpečnosťou, zhoršovaním životného prostredia a zmenou klímy, ktorá je závažným násobiteľom hrozieb, v rámci politických dialógov, opatrení na predchádzanie konfliktom a rozvojových a humanitárnych opatrení, ako aj v rámci stratégií na znižovanie rizika katastrof.
- d. Zabezpečiť komplementárnosť akčného plánu EÚ pre ženy, mier a bezpečnosť na roky 2019 – 2024 a účinne ho vykonávať.
- e. Zintenzívniť úsilie zamerané na prevenciu a ukončenie hrubého porušovania práv detí zasiahnutých ozbrojeným konfliktom a podporovať demobilizáciu, dlhodobú rehabilitáciu a reintegráciu, okrem iného aj prostredníctvom existujúcich mechanizmov OSN a posilňovaním koordinácie s nimi.
- f. Ďalej posilňovať politickú súdržnosť medzi politikami a činnosťami, ktoré EÚ uplatňuje v súvislosti s ľudskými právami a reakciami na krízy, vrátane ich uplatňovania v stratégiách v oblasti ľudských práv a demokracie pre jednotlivé krajiny a zabezpečiť, aby mali ľudské práva kľúčový význam vo všetkých aspektoch reakcie na krízu a predchádzania konfliktom, ako sú misie a operácie SBOP, reformy sektora bezpečnosti a mediácia, s osobitným dôrazom na ochranu civilného obyvateľstva, rodovú rovnosť a deti v ozbrojených konfliktoch.
- g. Vypracovať politiku EÚ týkajúcu sa náležitej starostlivosti v oblasti ľudských práv s cieľom zabezpečiť, aby sa prípadné podporovanie sektora bezpečnosti EÚ, a to aj v kontexte misií a operácií SBOP, uskutočňovalo v súlade s právnymi predpismi v oblasti ľudských práv a medzinárodným humanitárnym právom.
- h. Naďalej zabezpečovať špecializované moduly MHP v rámci odbornej prípravy ozbrojených síl tretích krajín prostredníctvom vojenských výcvikových misií EÚ a v prípade potreby zahrnúť špecializované moduly na ochranu detí.

3. PODPOROVANIE GLOBÁLNEHO SYSTÉMU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA A DEMOKRACIU

Podporovanie globálneho systému pre ľudské práva a demokraciu je jadrom záväzku, ktorý EÚ prijala v súvislosti s posilňovaním multilateralizmu. EÚ strategicky reaguje na meniace sa medzinárodné prostredie tak, že upevňuje svoje súdržné a jednotné vystupovanie na multilaterálnych fórach, rozširuje a prehĺbuje bilaterálne partnerstvá a buduje nové medziregionálne koalície.

3.1 Multilaterálna spolupráca

- a. Zapájať sa do pružnejšej a silnejšej siete partnerov a vytvárať ju, a to aj prostredníctvom selektívnej angažovanosti zameranej na aktuálne problémy v súvislosti s podporou ľudských práv a demokracie. Osloviť nových partnerov, uprednostniť budovanie koalícií s regionálnymi a medziregionálnymi skupinami na základe vybraných rezolúcií v oblasti ľudských práv a posilniť vzťahy s podobne zmýšľajúcimi krajinami.
- b. Včas spolupracovať so všetkými členmi Rady OSN pre ľudské práva na rezolúciách týkajúcich sa jednotlivých krajín a tematických rezolúciách, najmä s tými, ktorí majú v súvislosti s konkrétnymi rezolúciami iný názor ako EÚ.
- c. Posilniť strategickú spoluprácu s Úradom vysokého komisára OSN pre ľudské práva, a to tak na ústrednej úrovni, ako aj s miestnymi kancelármi. Podporovať nezávislosť tohto úradu pri presadzovaní a monitorovaní ľudských práv a uplatňovaní hľadiska ľudských práv v celom systéme OSN.
- d. Posilniť úlohu Rady pre ľudské práva pri presadzovaní všeobecného dodržiavania ľudských práv, a to aj riešením situácií porušovania ľudských práv. Podporovať efektívnosť a účinnosť Rady OSN pre ľudské práva a zabezpečiť lepšie prepojenie s činnosťou tretieho výboru VZ OSN, ako aj synergie s inými multilaterálnymi a regionálnymi fórami venovanými ľudským právam.

- e. Podporovať zmysluplnú účasť organizácií občianskej spoločnosti na multilaterálnych a regionálnych fórach zaoberajúcich sa ľudskými právami a prijímať verejné aj dvojstranné opatrenia proti akýmkoľvek odvetným opatreniam súvisiacim so spoluprácou s OSN, či už na mieste alebo na multilaterálnych fórach.
- f. Podporovať účinné vykonávanie výzvy *generálneho tajomníka OSN na prijatie opatrení v oblasti ľudských práv*.
- g. Presadzovať ľudské práva ako prierezovú prioritu pri pokračujúcom vykonávaní reforiem OSN a posilňovať strategickú spoluprácu s agentúrami OSN. Posilniť prácu a schopnosť mierových operácií OSN zabezpečovať ochranu a presadzovanie ľudských práv.
- h. Spolupracovať s Medzinárodným menovým fondom, Svetovou bankou a inými multilaterálnymi a regionálnymi rozvojovými bankami a inštitúciami na presadzovaní dobrej správy vecí verejných, zodpovednosti a transparentnosti, čím sa posilní rámec pre účinnú podporu ľudských práv a demokracie.

3.2 Regionálne partnerstvá

- a. Posilňovať partnerstvo s Radou Európy (vrátane Benátskej komisie a komisára pre ľudské práva) a Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) s cieľom posilniť súdržnosť a komplementárnosť prostredníctvom vybranej a diverzifikovanej spolupráce.
- b. Posilniť regionálnu spoluprácu s Africkou úniou, Organizáciou amerických štátov, so Združením národov juhovýchodnej Ázie, stretnutím Ázia – Európa, s Ligou arabských štátov a Organizáciou islamskej spolupráce.
- c. Podporovať a stimulovať partnerské učenie medzi regionálnymi inštitúciami pôsobiacimi v oblasti ľudských práv vrátane súdov pre ľudské práva a nezávislých sietí inštitúcií pre ľudské práva.

3.3 Bilaterálna spolupráca

- a. Zabezpečiť prepojenia a synergie medzi dvojstrannými vzťahmi EÚ (vrátane politických dialógov, dialógov o ľudských právach a odvetvových politických dialógov, volebných misií, monitorovania ľudských a pracovných práv v rámci VSP a práce na pracovných právach v rámci dohôd o voľnom obchode) a jej činnosť na multilaterálnej úrovni. Ďalej sa sústreďovať na nadväzujúce opatrenia.
- b. Identifikovať konkrétne jednotlivé opatrenia pri každom kole dialógov a konzultácií s partnerskými krajinami o ľudských právach a zabezpečiť ich následné plnenie, pričom v dialógoch so zvýhodnenými krajinami podľa VSP treba zvlášť zohľadniť ciele monitorovania VSP+/EBA.
- c. Posilniť vykonávanie ustanovení o ľudských právach v obchodnej politike EÚ, a to aj prostredníctvom VSP a presadzovaním pracovných práv v kontexte dohôd o voľnom obchode. Naplno využiť potenciál monitorovacích mechanizmov a ešte viac presadzovať transparentnosť, informovanosť a spoluprácu so zainteresovanými stranami.
- d. Naplno využívať synergie medzi politickými a odvetvovými politickými dialógmi vrátane dialógov o rozpočtovej podpore s cieľom podporiť ľudské práva, demokraciu a zásady právneho štátu v partnerských krajinách.
- e. Uplatňovať zásady a normy v oblasti ľudských práv v dvojstrannej a regionálnej spolupráci EÚ; a to aktualizáciou metodiky v súbore nástrojov: prístup EÚ k rozvojovej spolupráci založený na právach vrátane všetkých ľudských práv⁷.

3.4 Občianska spoločnosť a národné inštitúcie pre ľudské práva

- a. Prehĺbiť spoluprácu s nezávislou a pluralistickou občianskou spoločnosťou a intenzívnejšie ju podporovať, nevynímajúc miestne organizácie občianskej spoločnosti, obhajcov ľudských práv, sociálnych partnerov vrátane odborov, nezávislé mediálne združenia a novinárov, akademických pracovníkov, odborníkov pracujúcich v oblasti práva, aktérov konajúcich na základe viery a organizácie humanitárnej pomoci, s cieľom brániť ich právo slobodne vykonávať svoje úlohy bez akejkoľvek formy zastrašovania, diskriminácie alebo násilia.

⁷ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%209489%202014%20INIT>.

- b. Podporovať nezávislé vnútroštátne inštitúcie a komisie pre ľudské práva, ombudsmanov a orgány pre rovnosť v súlade s parížskymi a benátskymi zásadami a spolupracovať s nimi aj v kontexte dialógov o ľudských právach.
- c. Podporovať štruktúrované a pravidelné dialógy medzi štátnymi aktérmi, občianskou spoločnosťou (vrátane sociálnych partnerov) a medzinárodným spoločenstvom a naďalej sa zameriavať na nadväzujúce opatrenia.
- d. Podporovať a posilňovať dlhodobé partnerstvá a spoluprácu s aktérmi občianskej spoločnosti, obhajcami ľudským práv a sociálnymi hnutiami, okrem iného aj tak, že sa naplno využijú príležitosti na financovanie miestnych organizácií, a to aj prostredníctvom Európskej nadácie na podporu demokracie.

3.5 Podnikateľský sektor

- a. Posilňovať angažovanosť na medzinárodných fórach a spoluprácu s partnerskými krajinami s cieľom aktívne presadzovať a podporovať celosvetové úsilie o vykonávanie hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv, a to aj podporou vypracovania a vykonávania národných akčných plánov v členských štátoch a partnerských krajinách, presadzovaním príslušných noriem náležitej starostlivosti a prácou na komplexnom rámci EÚ na vykonávanie hlavných zásad s cieľom posilniť koordináciu a súdržnosť činností na úrovni EÚ.
- b. Spolupracovať s podnikateľským sektorom, aby sa aktívne zapájal do presadzovania a podporovania ľudských práv, antikorupčných opatrení a najlepších postupov, pokiaľ ide o zodpovedné obchodné správanie, sociálnu zodpovednosť podnikov, náležitú starostlivosť, vyvodzovanie zodpovednosti a prístup k prostriedkom nápravy (napr. dodávateľské reťazce, nulová tolerancia detskej práce).
- c. Podporovať postupy s účasťou viacerých zainteresovaných strán s cieľom rozvíjať, vykonávať a posilňovať normy v oblasti podnikania, ľudských práv a náležitej starostlivosti a spolupracovať s rozvojovými bankami a medzinárodnými finančnými inštitúciami. Podporovať regionálne projekty, partnerské učenie, výmenu osvedčených postupov a medzinárodne uznávané usmernenia a mechanizmy, ako napríklad hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv, usmernenia OECD pre nadnárodné podniky a Tripartitnú deklaráciu MOP o zásadách týkajúcich sa nadnárodných podnikov a sociálnej politiky.

- d. Podporovať činnosť v oblasti presadzovania práv a vytvárať priestor pre spoluprácu podnikov s občianskou spoločnosťou a obhajcami ľudských práv v oblasti vytvárania dôstojných pracovných miest, udržateľného rozvoja a podnikania žien a posilnenia hospodárskeho postavenia v celom dodávateľskom reťazci.
- e. Vypracovať nástroje a materiály odbornej prípravy venované podnikaniu a ľudským právam, zodpovednému podnikateľskému správaniu, dialógu medzi súkromným a verejným sektorom a náležitej starostlivosti, aby sa mohli delegácie EÚ intenzívnejšie angažovať v oblasti podnikania a ľudských práv.

3.6 Súlad s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv a humanitárnym právom

- a. Posilniť účinnosť a efektívnosť systému orgánov zriadených zmluvami OSN týkajúcimi sa ľudských práv a mechanizmu MOP pre dohľad nad dodržiavaním noriem.
- b. Podporovať účinné vykonávanie medzinárodných a regionálnych mechanizmov na presadzovanie a ochranu ľudských práv vrátane odporúčaní vyplývajúcich zo všeobecného pravidelného preskúmania a záverečných pripomienok zmluvných orgánov OSN.
- c. Ďalej presadzovať a podporovať iniciatívy zacielené na posilnenie súladu s medzinárodným humanitárnym právom a zabezpečenie humanitárneho priestoru. Zabezpečiť vykonávanie pozícií EÚ, ako ich vymedzila Rada, k medzinárodnému humanitárnemu právu a medzinárodnému trestnému súdnictvu a posilniť viditeľnosť a súdržnosť opatrení EÚ v tejto oblasti, a to aj prostredníctvom strategickej informačnej činnosti a prenosu poznatkov.
- d. Podporovať Medzinárodný trestný súd ako základný kameň boja proti beztrestnosti v prípade najzávažnejších trestných činov, ktoré znepokojujú medzinárodné spoločenstvo ako celok, a budovať siete na podporu všeobecného uplatňovania a integrity Rímskeho štatútu.

4. NOVÉ TECHNOLOGIE: VYUŽÍVANIE PRÍLEŽITOSTÍ A RIEŠENIE VÝZIEV

Ľudské práva sa uplatňujú rovnako online aj offline. Digitálne technológie musia byť zamerané na človeka a musia byť v súlade s ľudskými právami. Nové technológie môžu významne prispieť k ochrane a podpore ľudských práv a demokracie aj tým, že sa zjednoduší a zefektívni zapojenie verejnosti, zlepší sa prístup k verejným službám, uľahčí sa dokumentácia porušovaní a zneužívaní a podporí sa online aktivizmus. Tieto technológie však môžu mať aj negatívny vplyv, ako je šírenie dezinformácií a nenávistných prejavov, umožňovanie nových foriem násilia, porušovanie práva na súkromie, uľahčovanie prístupu ku konkrétnemu nezákonnému obsahu vrátane zneužívania detí, rozsiahly dohľad obmedzujúci slobodu prejavu a obmedzovanie priestoru občianskej spoločnosti, posilňovanie diskriminácie a štrukturálnych nerovností. Tomuto možnému negatívnemu vplyvu sa musí predchádzať a musí sa proti nemu bojovať.

4.1 Budovanie kapacít a účinné monitorovanie

- a. Spolupracovať s vládami, multilaterálnymi inštitúciami vrátane agentúr OSN, občianskou spoločnosťou, podnikmi a odborníkmi s cieľom vymieňať si analýzy a najlepšie postupy a dohodnúť sa na opatreniach, pokiaľ ide o to, ako presadzovať rámce v oblasti ľudských práv, a podporovať demokraciu v digitálnom veku.
- b. Zabezpečovať budovanie kapacít a inú podporu s cieľom umožniť vnútroštátnym orgánom účinne rozvíjať a vykonávať príslušné medzinárodné normy v online priestore (napr. ochrana detí, boj proti nenávisným prejavom) a na tento účel zapojiť dátových analytikov a iných príslušných odborníkov. Aby sa predišlo vzniku medzier v ochrane, vnútroštátne zákony a predpisy upravujúce digitálne otázky by mali odrážať medzinárodné právo v oblasti ľudských práv.
- c. Presadzovať diskusie a činnosti s cieľom maximalizovať možnosti nových technológií vrátane umelej inteligencie a byť naďalej obozretný, pokiaľ ide o riziká, ktoré môžu predstavovať pre ľudské práva a demokracie, a to na medzinárodnej úrovni a na úrovni jednotlivých krajín.

- d. Vymieňať si osvedčené postupy a získané poznatky v oblasti boja proti dezinformáciám, nenávisťným prejavom a extrémistickému a teroristickému obsahu, a to aj prostredníctvom podporovania online mediálnej gramotnosti a digitálnych zručností, a súčasne zaručovať normy týkajúce sa ľudských práv. Nadväzovať spoluprácu s online platformami vrátane sociálnych médií a digitálnymi médiami, pokiaľ ide o význam rozvoja samoregulačných prístupov k boju proti dezinformáciám na internete a aktívnejšieho boja proti nim prostredníctvom vypracovania noriem zodpovednosti a transparentnosti, ktoré plne rešpektujú ľudské práva.
- e. Preskúmať regulačné a neregulačné prístupy k IKT v tretích krajinách, pokiaľ ide o podporovanie ľudských práv a demokracie. Podporovať výmeny najlepších medzinárodných postupov v oblasti technologickej regulácie, ktorá je v súlade s ľudskými právami.
- f. Posilniť výmeny a rozvíjať odbornú prípravu pre zamestnancov EÚ na tému súčasného a budúceho využívania digitálnych technológií a umelej inteligencie, ich vplyvu na ľudské práva a demokratické procesy v tretích krajinách a toho, ako môže EÚ zmierniť riziká a využiť príležitosti.

4.2 Presadzovanie ľudských práv a demokracie v oblasti používania digitálnych technológií vrátane umelej inteligencie

- a. Prispievať k rozvoju, hodnoteniu a vykonávaniu príslušných rámcov a medzinárodných noriem, ktoré zaručujú ľudské práva a demokraciu v digitálnom prostredí, a uskutočňovať rozsiahle konzultácie a spoluprácu, do ktorej sa zapoja aj technologické spoločnosti, poskytovatelia platforiem a občianska spoločnosť. Presadzovať primeranú náležitú starostlivosť (vrátane plánov na zmiernenie) a účinné posúdenie vplyvu na ľudské práva.
- b. Zapojiť sa do procesov s viacerými zainteresovanými stranami, ktoré sa zameriavajú na rozmer ľudských práv v online rámcoch, a to aj prostredníctvom úsilia o aktívnejšiu podporu ľudských práv a demokracie zo strany technologických spoločností v ich službách a operáciách.

- c. Chrániť právo jednotlivca na súkromie a ochranu údajov, a to aj v kontexte digitálneho priestoru a s ohľadom na neprimeraný prístup a kontrolu zo strany vlády. Podporovať konvergenciu smerom k vysokej úrovni ochrany zohľadňujúc pozitívne príklady, ako napríklad všeobecné nariadenie o ochrane údajov. Podporovať pristúpenie k Dohovoru Rady Európy o ochrane údajov.
- d. Presadzovať činnosť EÚ a podporovať celosvetové a regionálne úsilie o zabezpečenie dodržiavania ľudských práv vrátane práva na účinný prostriedok nápravy a demokratických zásad v oblasti výskumu, navrhovania, vývoja, zavádzania, hodnotenia a využívania nových technológií vrátane umelej inteligencie, a to na základe vlastného rozvíjajúceho sa prístupu EÚ k etickej umelej inteligencii⁸.
- e. Podporovať otvorený, slobodný a bezpečný internet, a to aj sledovaním odpájania internetu, online cenzúry a digitálnych postupov, ako sú postupy vedúce k hromadnému svojvoľnému sledovaniu, a zároveň podporovať úsilie o ochranu slobody prejavu, slobody médií a plurality v online prostredí. Zintenzívniť úsilie zacielené na to, aby mohla občianska spoločnosť využívať výhody nových technológií, a klásť pritom osobitný dôraz aj na zmierňovanie rizík ohrozujúcich obhajcov ľudských práv a novinárov.
- f. Presadzovať, aby boli technológie dostupné pre každého, a teda aj pre osoby so zdravotným postihnutím a iné osoby v zraniteľných situáciách, a to už vo fáze navrhovania nových technológií vo všetkých sektoroch vrátane vzdelávania.
- g. Zabezpečiť transparentnosť a vyvodzovanie zodpovednosti pri využívaní technológií v súdnych procesoch, a to aj prostredníctvom zákonného prístupu k elektronickému materiálu predstavujúcemu dôkazy, spoľahlivých mechanizmov bezpečnosti údajov a účinnej verejnej kontroly inštitúcií elektronickej justície.

⁸ Pozri dokument Komisie „Biela kniha o umelej inteligencii – európsky prístup k excelentnosti a dôvere“, COM(2020) 65 final z 19.2.2020

5. PLNENIE CIEĽOV PROSTREDNÍCTVOM SPOLUPRÁCE

Vďaka tomuto akčnému plánu môže EÚ reagovať na vznikajúce výzvy prostredníctvom cielených opatrení a koordinovaného úsilia, pričom vykonávanie a monitorovanie tohto plánu by malo byť predmetom rozsiahleho dialógu medzi zainteresovanými stranami. Inštitúcie EÚ a členské štáty budú spolupracovať, aby pri vykonávaní tohto akčného plánu postupovali koordinovane, pričom každá strana bude konať v súlade so svojimi právomocami vyplývajúcimi zo zmlúv, a strany si budú navzájom vymieňať najlepšie postupy a poznatky. Osobitný zástupca EÚ pre ľudské práva (OZEÚ) je kľúčovým politickým aktérom a bude zohrávať ústrednú úlohu pri usmerňovaní vykonávania akčného plánu s cieľom dosiahnuť udržateľný pokrok. Osobitnú úlohu a význam v prispievaní k presadzovaniu ľudských práv a podporovaní demokracie má Európsky parlament. Pri presadzovaní a ochrane ľudských práv a podporovaní demokracie a vykonávaní akčného plánu na úrovni krajiny budú vedúcu úlohu zohrávať delegácie a úrady EÚ, misie a operácie SBOP a veľvyslanectvá členských štátov. Kľúčovými partnermi sú takisto aj organizácie občianskej spoločnosti pôsobiace na globálnej úrovni, úrovni EÚ a vnútroštátnej úrovni.

5.1 Verejná diplomacia a strategická komunikácia

- a. Vybudovať účinné siete sociálnych médií s cieľom dosiahnuť väčšiu angažovanosť, zdieľanie obsahu v snahe zvýšiť informovanosť a vyvolať zmenu postojov.
- b. Komunikovať o príslušných politikách a iniciatívach, a to tematicky, ako je to bežné v kampani, a zohľadňovať pritom postoj verejnosti a miestne jazyky.
- c. Identifikovať prostriedky na meranie účinnosti verejnej diplomacie a kampaní a rozvíjať najúspešnejší obsah a kanály interakcie s verejnosťou.
- d. Identifikovať a ďalej propagovať iniciatívy, ako sú pozitívne príbehy o ľudských právach, a využiť ich potenciál, aby sa v oblasti ľudských práv uľahčili ďalšie pozitívne zmeny v praxi.

5.2 Vykonávanie, monitorovanie a hodnotenie

Na vykonávanie opatrení uvedených v tomto akčnom pláne sa použijú tieto prostriedky:

politický dialóg; dialógy o ľudských právach; dialógy o odvetvových politikách; pozorovacie misie VSP+/, „všetko okrem zbraní“ (EBA); volebné misie a prijímanie následných opatrení; civilné a vojenské misie a operácie spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP); využívanie príslušných usmernení EÚ v oblasti ľudských práv pomocou konkrétnych nástrojov na dosiahnutie tematických cieľov; závery Rady; rezolúcie Rady OSN pre ľudské práva a tretieho výboru Valného zhromaždenia OSN (VZ OSN); tematické a geografické finančné nástroje (príslušné programy a projekty); flexibilná podpora ľudských práv a demokracie; priama podpora obhajcov ľudských práv; monitorovanie súdnych procesov; presadzovanie ratifikácie a vykonávania kľúčových zmlúv OSN v oblasti ľudských práv, základných dohovorov MOP, hlavných nástrojov medzinárodného humanitárneho práva a iných príslušných dohovorov a opčných protokolov; vyhlásenia o porušovaní ľudských práv a zneužívaní v tejto oblasti; ciele školenia pre zamestnancov EÚ v delegáciách; verejná diplomacia a ciele kampane, konferencie a iné podujatia; dialóg s občianskou spoločnosťou a inými príslušnými zainteresovanými stranami; reštriktívne opatrenia.

Výročná správa EÚ o ľudských právach a demokracii vo svete

Harmonogram: každý rok počnúc júnom 2021

- a. Sledovať pokrok vo vykonávaní tohto akčného plánu a včasnom vykonávaní opatrení, ktoré sú v ňom uvedené, pričom sa plne zohľadnia ciele udržateľného rozvoja, a to najmä prostredníctvom tematickej časti výročnej správy EÚ o ľudských právach a demokracii vo svete. Upraviť štruktúru správy tak, aby odrážala vykonávanie prioritných opatrení a aby poskytovala rámec pre monitorovanie.

Preskúmanie v polovici obdobia

Harmonogram: jún 2023

- b. Uskutočniť preskúmanie vykonávania akčného plánu v polovici trvania, do ktorého budú zapojené členské štáty a občianska spoločnosť, a využiť výsledky ako príspevok k budúcemu akčnému plánu pre ľudské práva a demokraciu.

Hodnotenie na konci obdobia

Harmonogram: jún 2025

- c. Uskutočniť záverečné hodnotenie vykonávania akčného plánu, do ktorého budú zapojené členské štáty a občianska spoločnosť.

Vykonávanie a monitorovanie v spolupráci s členskými štátmi EÚ

Harmonogram: počas celého obdobia vykonávania

- d. Organizovať pravidelné výmeny názorov v Rade v súvislosti s najlepšimi postupmi, ako aj výročné diskusie o pokroku, ktorý dosiahli inštitúcie EÚ a členské štáty pri vykonávaní akčného plánu, okrem iného aj v kontexte diskusií o vykonávaní usmernení EÚ v oblasti ľudských práv. Výsledky týchto diskusií sa použijú ako vstupy pre budúci akčný plán EÚ o ľudských právach a demokracii.

Usmernenia EÚ o ľudských právach

Harmonogram: podľa požiadaviek

- e. V prípade potreby preskúmať usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv, najmä usmernenia EÚ o dialógoch o ľudských právach s tretími krajinami.

Stratégie v oblasti ľudských práv a demokracie pre jednotlivé krajiny

Harmonogram: začiatok roka 2021

- f. Zabezpečiť, aby sa v stratégiách v oblasti ľudských práv a demokracie pre jednotlivé krajiny, ktoré vytvoria miestne delegácie EÚ a veľvyslanectvá členských štátov EÚ, odrážali prioritné činnosti akčného plánu zohľadňujúc špecifický kontext konkrétnej krajiny.

Európsky parlament

Harmonogram: počas celého obdobia vykonávania

- g. Nadviazať na uznesenia a diskusie Európskeho parlamentu, ktoré sú relevantné z hľadiska vykonávania akčného plánu.

Konzultácie s občianskou spoločnosťou

Harmonogram: každý rok počnúc júnom 2021

- h. Pravidelne diskutovať s občianskou spoločnosťou o celkovom vykonávaní akčného plánu a v tejto súvislosti zorganizovať osobitné výročné konzultácie.

Metodika prístupu založeného na právach

Harmonogram: 2024

- i. Rozšíriť rozsah aktualizovaného súboru nástrojov tak, že sa prístup EÚ k rozvojovej spolupráci založený na právach vrátane všetkých ľudských práv bude uplatňovať na všetky programy vonkajšej činnosti EÚ a že sa budú ďalej rozvíjať spoločné iniciatívy s členskými štátmi založené na právach, a to aj prostredníctvom spoločnej tvorby programov.